

IHBnyt

DET INTERNATIONALE HUMANITÆRE BEREDSKAB

NR. 3 SEPTEMBER 2010 16. ÅRGANG

Foto: Sanpix

MEDIA SYNERGY GØR OP MED HATE SPEECH

Burundis medier flyder over med 'hate speech', der kendes fra mange nye demokratier. Men et usædvanligt mediesamarbejde under de netop overståede valg viste nye veje, rapporterer udsendt IHB'er.

Tekst og foto: Karin Bergquist

Radioen summer på valgstederne i Kayanza-provinsen i det nordlige Burundi tæt på grænsen til Rwanda. De fleste radioer er indstillet på programmet fra mediesamarbejdet Media Synergy, der bringer nyheder om sikkerhedssituationen og information til de valgtilfornede. F.eks. om en vælger, der forsøger at stemme flere steder. Ifølge præsidenten for provinsens uafhængige valgkontor er Media Synergy valgets helt store vinder i Burundi.

Media Synergy er et samarbejde mellem 16 lokale medier og producerer med international støtte balanceret valginformation til borgerne i stedet for at gøre som de fleste andre medier i landet: sprede rygter og bruge 'hate speech' for at fremme en bestemt politisk dagsorden og splitte befolkningen.

Burundiske medier er ikke stolte over mærkatet hate speech, men det hænger ved efter det folkemord, der i perioden 1995-2005 kostede op mod 1 mio. mennesker livet i nabolandet Rwanda og ½ mio. mennesker i Burundi. Dengang var radioerne med til at oppiske lynch-stemningen mellem de etniske befolkningsgrupper.

Fortidens voldsomme etniske konflikter trækker fortsat dybe spor, og op til præsidentvalget i juni var situationen så usikker, at EU valgte at tilbageholde sine 38 korttidsobservatører, der ellers stod parat, så her bestod EU-valgmissionen blot af 40 langtidsobservatører. De blev vidner til en del uroligheder, nedbrændinger af partikontorer og 130 granatangreb med 10 dræbte til følge. Oppositionen boykottede præsidentvalget. Den anklagede efter sit katastrofale dårlige resultat ved kommunalvalget i maj regeringspartiet for valgsvindel. Men præsidentvalget blev gennemført alligevel med præsident Nkunziza som eneste kandidat, og han blev genvalgt med overvældende flertal.

Dele af oppositionen meldte sig på banen igen til parlamentsvalget i juli, hvor situationen var blevet roligere, så EU kunne udsende sine korttidsobservatører. Burundi var dog fortsat påvirket af terrortrusler fra den islamiske Al Shebab-bevægelse, der i juni stod bag en aktion i Uganda, hvor 75 mennesker mistede livet. Burundi har ligesom Uganda fredsbevarende styrker i Somalia.

En granat for en euro

Tilbage i hovedstaden Bujumbura efter valget besøger jeg medieorganisationen Benevolenzia, der står for projektet Media Synergy.

Benevolenzia holder til i Peace House over for præsident Nkunzizas kontor. Han er på listen over potentielle mål for Al Shebab, så vejen er blokeret, og der er stort politiopbud. Internationale organisationer har ligefrem anbefalet deres personale ikke at gå ud. Våben er i omløb i hele landet, og en granat koster kun en euro.

"De kinesiske er billigere, men er så dårlige, at de næppe kan slå et menneske ihjel, så for en gangs skyld er vi glade for noget, der er lavet i Kina," lyder det tørt fra den belgiske

>

Fem valg i 2010

Burundi holdt sit første frie valg i 2005 efter ti års borgerkrig. Det hutu-dominerede parti, CNDD-PDD, og dets præsidentkandidat Nkunziza vandt overraskende, men skulle fra maj til september teste deres fortsatte folkelige opbakning ved hele fem valg: lokalvalg, præsidentvalg, parlaments- og senatsvalg og 'valg til højene'. I Burundi tælles befolkningen i 'høje' og ikke i landsbyer, og landet kaldes 'Afrikas Schweiz' pga. bjergene og de ca. 2.300 høje over hele landet.

Burundi er på størrelse med Jylland og ligger i det østlige Centralafrika mellem Rwanda, Tanzania og DR Congo. Landet har ca. 8 mio. indbyggere, hvoraf 85 pct. er hutuer, 14 pct. tutsier og 1 pct. twa, tidligere kaldet pygmæer.

Valgdeltagelsen faldt markant – fra 90 til 70 pct. – efter de to første valg. Men den burundiske befolkning synes faktisk at tro på demokratiet. Mange gav under borgerkrigen udtryk for, at de var dødtrætte af at blive styret af ledere, der ikke var demokratisk valgt.

Foto: Sanpix

“RYGTEMEDIER”

Med omkring 20 radiostationer, fem aviser og et par tv-stationer er medieudbuddet stort i Burundi, men medierne lider under, at de har en kort historie og er domineret af unge og ofte uprofessionelle journalister, og de har nærmest haft karakter af ‘rygte-medier’, der bruges til politisk agitation og ‘hate speech’ mere end til nyhedsformidling og debat.

journalist Johan Deflander fra Benevolenzia, inden han fortæller om Media Synergy.

“Vi har trænet burundiske journalister og forsøgt at trænge igennem til dem med budskabet om, at vælgerne har brug for reel information om politik og ikke bare personer. Desuden har journalister fra 16 lokale medier siden januar produceret en fælles ugentlig valgudsendelse, der via ti radiostationer, to internetsider og seks aviser når ud i hele landet med reportager fra alle provinser. Der er behov for den slags information, for selv om Burundi har politisk pluralisme, er der tradition for at stemme ud fra etniske tilhørsforhold,” fortæller Johan.

Media Synergys radioprogrammer viderebringer f.eks. rygterne om, at politikere vil kontakte tidligere rebeller og bruge dem til at lægge pres på vælgerne. Mere end 60.000 demobiliserede fra borgerkrigen har siden 2005 holdt sig skjult i skovene og er ilde set pga. deres overgreb mod civilbefolkningen under borgerkrigen.

“I vores programmer blev partiordførerne tvunget til at forklare sig,” forklarer den burundiske journalist Aloys Batungwanayo, der koordinerer radioindsatsen for Benevolenzia. “De fem største partier i Burundi har alle tidligere rebeller blandt deres medlemmer og benytter barske metoder. Så vi kontaktede forsvarsministeriet for at gøre dem opmærksom på, at politikerne var ved at mobilisere de tidligere rebeller og afspore valget. Vi spurgte også de tidligere rebeller, om de ville tage imod penge for at påvirke valget. De svarede nej, de vil ikke tilbage til slagmarken, for de er trætte af krig.”

Hate speech

Benevolenzias medieprojekt har også fokus på hate speech, som stadig forurener medierne. “Politiske partier bruger hate speech i jagten på stemmer og beskylder hinanden for at dræbe, stjæle og voldtage, for ikke at have et politisk program og for at være fjender af freden, og det skaber problemer under en valgkamp, hvor befolkningen er let at ophidse,” siger Aloys.

Media Synergy spurgte samtlige partier, om de havde et program mod hate speech, og sendte journalister ud til alle regioner for at overvåge politiske møder og konfrontere de politikere, der brugte hate speech.

“Vi kan ikke påstå, at det fungerede 100 pct., for vi hørte de samme ord blive brugt igen og igen. Regeringspartiet CFDD-PDD brugte f.eks. udtrykket guguna, der på kirundi betyder ‘æd alle partierne’, fortæller Aloys. Benevolenzia konstaterede ikke blot hate speech hos regeringspartiet, men også hos andre partier: Frodebu – det tidligere dominerende hutuparti, som vandt valget i 2003, men er stærkt svækket, FNL – den store taber ved præsidentvalget i juli, og Uprona – et lille tutsi-domineret parti.

Relativt fri presse

Det er ikke bare politikerne, der misbruger medierne i Burundi. Flere journalister har også svært ved at forvalte ytringsfriheden. En journalist har været fængslet i en måned efter at have skrevet følgende om hæren i Burundi i en artikel om terrortruslen fra den islamiske Al Shebab-bevægelse: “Hvis Al Shebab ønsker at angribe Burundi, får de ingen problemer, for hæren er ude af stand til at forsvare landet. Den er kun i stand til at dræbe og plyndre den befolkning, den er sat til at forsvare.”

“Her overtræder journalisten klart reglerne for ordentlig journalistik. Det siger jeg, selv om han er min kollega,” siger Aloys, der også kan fortælle om andre journalister, der er arresteret. F.eks. en fra radioen ‘La Renaissance’, der lod en ordfører fra oppositionen sige i radioen, at Burundis hær gennemførte massebord på en lokalbefolkning i en egn. “Journalisten undlod at protestere og levede dermed ikke op til sit ansvar, for selv om hæren havde dræbt nogle personer, så er det ikke massebord. Det ord er meget belastet i Burundi,” understreger Aloys.

Ifølge EU-missionens overvågning af de burundiske medier under og op til de mange valg har medierne dog generelt levet op til deres ansvar og fulgt reglerne for god

opførelse. Der har ganske vist været problemer med tonen på nogle radiostationer, og regeringspartiet har været klart dominerende i æteren. Men det forklares til dels med, at flere partier gik sent ind i valgkampen og foretrak en kampagne fra dør til dør frem for i medierne. EU-missionen vurderer samtidig, at ytringsfriheden risikerer at blive indskrænket igen efter valget.

Fremtiden kræver dialog

De sorte kapitler i Burundis historie kredser om etniske konflikter, og de er ikke kun fortid. I Rwanda må medierne ikke bruge udtryk som hutuer og tutsier længere. Sådan er det ikke i Burundi, hvor etniske betegnelser bruges både mellem venner og officielt. F.eks. dikterer forfatningen, at 60 pct. af medlemmerne af regeringen, senatet og parlamentet skal være hutuer, og 40 pct. tutsier.

Det hutu-dominerede regeringsparti blev valgenes store vinder og efterlader oppositionen stærkt svækket.

“CFDD-PDD ville vinde under alle omstændigheder. Nok har der været vold, snyd og køb af stemmer, men det har ikke afgjort valgets udfald,” mener Aloys. “Selv om vælgerne ønsker forsoning, ønsker de åbenbart også at vende tilbage til et etparti-system, og det er et problem, for det betyder uvægerligt, at ytringsfriheden begrænses. Vi har reelt ikke længere politisk pluralisme og risikerer at falde tilbage i et diktatur. Vi har i løbet af de fem valg i år oplevet oppositionspartierne kræve deres ret, og nu frygter vi, at regeringspartiet vil hævne sig. 27 personer er allerede arresteret, og der har været flere voldelige episoder. Det lover ikke godt for den dialog, der er nødvendig for at gøre op med den fortid, der fylder meget i medierne,” siger Aloys. ■

Karin Bergquist er journalist og konsulent og deltog som korttidsobservatør i EU's valgmission ved parlamentsvalget i Burundi den 23. juli.

MØDE OM OPRINDELIGE FOLK

Kan erfaringerne fra håndteringen af mindretalene i det dansk-tyske grænseland bruges som inspiration for oprindelige folk i andre dele af verden? Det er et af de spørgsmål, der kommer til debat, når IHB-foreningen er vært for seminaret "Fra oprindeligt folk til minoriteter". Titlen henyder til, at oprindelige folk ikke nødvendigvis er minoriteter fra starten, men kan være fortrængt

fra deres landområder og blevet minoriteter i det samfund, de nu er – eller burde være – en del af. Seminaret foregår lørdag d. 18. sept. kl. 13-17 i Festsalen på Nationalmuseet, og der vil være oplæg om FN's arbejde med oprindelige folk, om minoriteter i Afrika og i Europa – faktisk er hver 7. europæer medlem af en minoritet.

13 MIO. KR. EKSTRA TIL IHB

Regeringen lægger med sit finanslovsforslag for 2011, der blev offentliggjort 24. august, op til, at den årlige IHB-bevilling næste år forhøjes med 7 mio. kr. – fra 63 til 70 mio. kr. Den øgede bevilling er i tråd med regeringens nye udviklingspolitik, der blev vedtaget i Folketinget i juni, og som bl.a. sætter øget fokus på skrøbelige stater, herunder udsendelse af eksperter til valgobservationer og til EU- og FN-missioner.

Men behovet for ekstra midler slår igenem allerede i år, hvor trækket på IHB-bevillingen har været voldsomt pga. de humanitære katastrofer i Haiti først på året og nu i Pakistan. Men også en stigende efterspørgsel

fra EU har tæret på IHB-rammen. Derfor forhøjes IHB-bevillingen allerede i år med op til 6 mio. kr. I alt betyder det altså 13 mio. kr. ekstra til IHB i 2010-11.

"Herligt! Pengene falder på et tørt sted," siger Hanne B. Elmelund Gam fra Sikkerheds-politisk Kontor i Udenrigsministeriet. "Der er stor efterspørgsel efter IHB'ere, og vi har i de seneste måneder måttet sige nej til flere ønsker fra især EU om nye sekunderinger til bl.a. Kosovo og Mellemosten. De ekstra penge giver os heldigvis mulighed for nu at få flere danskere sendt ud til internationale missioner." ■

ET DØDSFALD

IHB-foreningens formand Ole A. Petersen døde i juni efter en længere sygdomsperiode. Han blev 68 år, var uddannet jurist og ansat i Udenrigsministeriet i ca. 25 år. Herefter blev han medlem af IHB og lagde et stort arbejde i IHB-foreningen, hvor han så sent som ved generalforsamlingen i februar afløste Tom Høyem på formandsposten.

Bestyrelsen konstituerede sig i første omgang med sin mangeårige næstformand Karin Munkholm som midlertidig formand, men hun trak sig i starten af august helt ud af bestyrelsen pga. arbejdspress. Bestyrelsen mødes i løbet af september og konstituerer sig med en ny formand. ■

Meddelelser

EU-valgstatistik

EU har i perioden 2009-2010 udsendt i alt 1.334 valgobservatører – tallet omfatter både medlemmer af 'core teams' samt kort- og langtidsobservatører. Det oplyste EU på focal point-mødet i Bruxelles i juni, som NIRAS deltog i. 58 af de udsendte – eller 4,3 pct. – var fra Danmark. Til sammenligning er kun 3 pct. af de valgobservatører, OSCE udsender, danskere.

Danmark sendte i øvrigt flere EU-observatører ud end de andre nordiske EU-lande i perioden: 49 danske kort- og langtidsobservatører mod 28 svenske og 35 finske.

Udsendelser

Der er fortsat to IHB'ere i **Afghanistan**, hvorfra én vendte hjem den 1. september.

To IHB'ere vendte hjem fra Temporary International Presence in the City of **Hebron** (TIPH) i juli og blev afløst af to nye.

Der er tre IHB'ere i Georgien. Én af dem vender hjem medio september.

Der er én IHB'er udsendt til hver af de to EU-missioner i **Irak** og **Etiopien**.

11 IHB'ere er med EULEX-missionen i **Kosovo**. En af dem kommer hjem i september.

To IHB'ere var i august med FN's UNDAC-team i **Pakistan**. Endnu én tog af sted i slutningen af august.

Valgobservationer

OSCE-valgmmissioner

Bosnien-Hercegovina: En langtids-observatør (lto) til valg 3. oktober.

Kirgisistan: En lto til parlamentsvalg 10. oktober.

EU-valgmmissioner

Burundi: En lto og to sto'er til præsident- og parlamentsvalg i juni-juli.

Guinea Conakry: To lto'er og én sto var til første valgrunde i juni og skal i september overvåge anden valgrunde.

EU forventer i øvrigt at sende observatører til følgende lande: Elfenbenskysten, Tchad,

Den Centralafrikanske Republik, Tanzania, Sudan, Nigeria, Uganda, Nicaragua, Peru. Listen er foreløbig og kan ændre sig.

IHB-databasen

Der er stadig mange IHB'ere, som mangler at opdatere alle deres data og tjekke, at alle relevante erhvervs erfaringer er nævnt under stilling og arbejdsområde.

NIRAS har givet dispensation til flere IHB'ere for deltagelse i grundkursus og sikkerhedskursus.

EU-kursus for langtidsobservatører

EU NEEDS holder ekstraordinært begynderkursus i december i Bruxelles for langtids-observatører. NIRAS har sendt en kandidatliste med 22 IHB'ere, der taler spansk, fransk eller portugisisk, har erfaring med valgobservationer for EU og er til rådighed for mindst en-to valgmmissioner som langtidsobservatører i 2011-12. NEEDS ventes i slutningen af september at give besked om, hvem der er valgt.

DANSK OVERBLIK I PAKISTAN

IHB'er i spidsen for FN-fortrop, der koordinerede den tidlige katastrofeindsats i Pakistan.

Lars Peter Nissen lyder forbløffende rolig i telefonen fra Pakistans hovedstad, Islamabad, i betragtning af den overvældende opgave, han står lige midt i: At lede det udrykningshold, der skal lave en samlet plan for FN-indsatsen efter det, der er blevet kaldt den største humanitære katastrofe i nyere tid: oversvømmelserne i Pakistan.

Måske er det netop den ukuelige ro – ud over naturligvis Lars Peter Nissens mere end ti års erfaring fra katastrofeindsatser, der fik FN's Humanitære Koordinationskontor, OCHA i Genève, til at udpege den danske cand. scient. pol. og katastrofeekspert til at lede FN's såkaldte UNDAC-team i Pakistan. UNDAC står for United Nations Disaster Assessment and Coordination, og UNDAC-

teamets hovedopgave er at koordinere den internationale indsats i samarbejde med Pakistans eget beredskab og FN. De danske medlemmers deltagelse på UNDAC-teams finansieres over IHB-rammen.

Lars Peter Nissen og hans team, der talte endnu en IHB'er, miljøekspert Dennis Bruhn, kom til Pakistan den 7. august. IHBnyt talte med Lars Peter Nissen et par dage før, han forlod Pakistan, og spurgte, om man overhovedet kan nå at udrette noget på blot tre uger.

“Absolut! Selvfølgelig kunne vi gøre mere, hvis vi kunne blive her længere. Men man skal huske på, hvad alternativet er. Hvis man kun vil udsende folk, der kan være her tre-fem måneder, så er det umuligt at få dem så hurtigt af sted. Vi er netop et udrykningshold, som består af folk, der kan sendes ud med dags varsel. Til gengæld bliver vi ikke så længe. Vi er første bølge, der kan bygge bro til næste hold, der kan blive her længere. Vi er med til at sikre, at indsatsen helt fra starten koordineres mellem de mange forskellige aktører, der er her i forvejen, og de mange nye, der kommer til pga. katastrofen.”

Faktisk er der ifølge Lars Peter Nissen også fordele ved, at UNDAC-teamet er kort tid i katastrofeområdet:

og det derfor var et problem at garantere for de internationale nødhjælpsarbejders sikkerhed. Også det internationale samfund var længe om at bevilge penge, og FN holdt derfor en særlig Pakistan-samling den 19. august. På dét tidspunkt var der bebudet en samlet bistand på 253 mio. dollars eller godt halvdelen af det beløb på 460 mio. dollars, FN skønner nødvendigt.

Danmark var tidligt ude med bistand og var pr. 18. august med i alt 63,5 mio. kr. til den humanitære indsats blandt de største donorer.

IHBnyt, nr. 3, september 2010

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tlf.: 33 92 00 00
Fax: 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Internet: www.um.dk

Abonnement og udsendelse

Schultz Distribution
Tlf: +45 43 22 73 00
Schultz@schultz-grafisk.dk
www.danida-publikationer.dk

Redaktion

Jesper Heldgaard
jheldgaard@gmail.com
Lars Bo Møller (ansv.)
Layout: KP2 as
Tryk: Scanprint as

ISBN: 978-87-7087-294-2
978-87-7087-295-9 (web)

Artikler i IHBnyt er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med Udenrigsministeriets synspunkter

“Vi er ‘gap fillers’. Det betragtes normalt som noget negativt, men kan i vores tilfælde være positivt. For når vi ved, vi skal være her så kort tid, så bliver vi ikke fristet til at bygge vores egne systemer og rutiner op, men bygger på de mange aktører, der er her i forvejen. Og så kan vi sprinte i tre uger. Det kan man ikke, hvis man skal være her i måneder.”

FN's Humanitære Koordinationskontor, OCHA, havde i forvejen et kontor i Pakistan, hvor FN har et omfattende humanitært program, og det gjorde arbejdet for UNDAC-teamet anderledes end ved andre katastrofer:

“Normalt har vi ikke et lokalt OCHA-kontor at læne os op ad, men må starte på helt bar mark. Det er klart en fordel, at OCHA havde et stærkt hold på 30-40 mand med lokalkendskab. Vi har suppleret dem med teknisk ekspertise, der er skræddersyet til denne type katastrofe, f.eks. brug af geografiske informationssystemer. Men nok så vigtigt er det, at vi er kommet med friske øjne og har kunnet hjælpe med at ruste

OCHA-kontoret til den nye opgave, der er af en helt anden karakter end det, de arbejdede med før, og derfor stiller helt andre krav.”

Katastrofens omfang har også betydet, at OCHA helt usædvanligt besluttede at sende et UNDAC-team 2 til Pakistan i slutningen af august. Også her er en dansker med: Birte Hald, international chef i Mellempøbeligt Samvirke. Også hun har mange års erfaring fra katastrofeområder, og hold 2's primære opgave bliver at sikre en fornuftig koordinering mellem den lokale regering og den brede vifte af aktører, der strømmer til Pakistan for at hjælpe ofrene for oversvømmelserne. ■

Verdens største katastrofe

Oversvømmelserne i Pakistan er blevet kaldt den største humanitære katastrofe i verden i nyere tid. Op imod 20 mio. mennesker skønnes at være ramt. Men katastrofen er også blevet kaldt en ‘rullende tsunami’. Indtil nu menes den ‘kun’ at have kostet omkring 1.600 direkte dødsopfre. Til gengæld vil der gå måneder, før katastrofetilstanden kan afblæses i de enorme områder, der er ramt.

Katastrofens langsomme start betød også, at mange var længe om at vågne op: Pakistans egen regering ventede længe med at anmode om international bistand, fordi katastrofeområdet også er hærget af konflikt,